

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 6.030508 «Фінанси і кредит»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою

(назва освітньої програми)

на тему: «Державний фінансовий контроль місцевих бюджетів»

Виконавець:

Студентка Факультету фінансів та
банківської справи
Березюк Ірина Михайлівна

/підпис/

Науковий керівник:

К.е.н., доцент Волкова О.Г.

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми В умовах трансформації державних фінансів України, посилення ролі місцевого самоврядування у вирішенні соціально-економічних завдань та забезпеченні добробуту населення, зростає роль державного фінансового контролю, завданням якого є забезпечення сталого економічного розвитку, запобігання неефективному використанню коштів, зокрема, на місцевому рівні.

Ефективний фінансовий контроль сприяє збільшенню наповнення коштами місцевих бюджетів і покращенню їх використання. Порушення фінансової дисципліни в бюджетній сфері, нестабільність та протиріччя нормативно-правової бази, нескоординованість діяльності органів державної та місцевої влади та дублювання їх функцій породжує проблеми і суперечності в системі фінансового контролю місцевих бюджетів та актуалізує обрану тему роботи.

Мета дослідження: дослідження теоретичних та практичних питань державного фінансового контролю місцевих бюджетів.

Завдання дослідження:

- визначити теоретичні засади та економічну сутність державного фінансового контролю місцевих бюджетів;

- дослідити особливості державного фінансового контролю місцевих бюджетів України;

- дослідити результати державного фінансового контролю місцевих бюджетів України органами державного казначейства та Рахунковою палатою України;

- дослідити результати контрольно-перевірочної роботи Державною аудиторською службою України місцевих бюджетів України;

- дослідити зарубіжний досвід організації державного фінансового контролю місцевих бюджетів;

- дослідити основні проблеми державного фінансового контролю місцевих бюджетів України;

- узагальнити рекомендації щодо удосконалення організації державного фінансового контролю місцевих бюджетів України.

Об'єкт дослідження державний фінансовий контроль.

Предмет дослідження механізм державного фінансового контролю місцевих бюджетів.

Методи дослідження діалектичного і системного підходів, порівняльний аналіз при дослідженні понятійного апарату державного фінансового контролю місцевих бюджетів; статистичних порівнянь при дослідженні практики функціонування фінансового контролю; нормативно-оцінний метод при систематизації рекомендацій щодо вдосконалення системи фінансового контролю.

Інформаційна база дослідження нормативно-правові документи України. У кваліфікаційній роботі також використовувалися звітні дані Міністерства фінансів України, Державної аудиторської служби, Рахункової палати України, Державного казначейства України, Національного банку України, Державного комітету статистики України, а також монографії, наукова періодична література.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (45 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 81 сторінок. Основний зміст викладено на 81 сторінках. Робота містить 7 таблиць, 17 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні засади державного фінансового контролю місцевих бюджетів**» висвітлено основні теоретичні засади державного фінансового контролю місцевих бюджетів, їх види, мету, завдання та принципи, досліджено організаційно-правові засади державного фінансового контролю місцевих бюджетів України.

У другому розділі «**Сучасний стан державного фінансового контролю місцевих бюджетів України**» проаналізовано стан місцевих бюджетів України, результати контрольно-перевірочної роботи місцевих бюджетів України органами державної казначейської служби України, Державної аудиторської служби України, Рахункової палати України.

У третьому розділі «**Проблемні питання та шляхи вдосконалення державного фінансового контролю місцевих бюджетів України**» розкрито зарубіжний досвід організаційно-правових засад фінансового контролю місцевих бюджетів, проблемні питання фінансового контролю за використанням коштів місцевих бюджетів та запропоновані шляхи його вдосконалення

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Державний фінансовий контроль місцевих бюджетів в умовах децентралізації полягає в оцінці сфери фінансів, роботи територіальних органів виконавчої влади та місцевого самоврядування щодо їх спроможності забезпечити регіон коштами, виявлення додаткових джерел наповнення місцевого бюджету за рахунок прийняття управлінських рішень, що сприятимуть ефективності контролю процесів формування та використання ресурсів місцевих бюджетів.

2. Встановлено, що в Україні державний фінансовий контроль місцевих бюджетів здійснюється Міністерством фінансів України, органами державного казначейства, Рахунковою палатою України в частині міжбюджетних трансфертів, які передані місцевим бюджетам із Державного бюджету, Державною аудиторською службою України.

Органи Державної аудиторської служби здійснюють контроль за ефективним використанням і збереженням фінансових ресурсів місцевих бюджетів, досягненням економії бюджетних коштів і результативності в діяльності розпорядників бюджетних коштів, достовірністю визначення потреби в бюджетних коштах під час складання планових бюджетних показників та відповідністю взятих розпорядниками бюджетних коштів бюджетних зобов'язань відповідним бюджетним асигнуванням, паспорту бюджетної програми (у разі застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі).

3. В роботі проведено аналіз стану місцевих бюджетів України за останні п'ять років, за результатами якого встановлено, що протягом 2014-2018рр. фактичні

показники місцевих бюджетів України за доходами виконувалися з перевищенням плану, разом з тим, у 2018 році їх виконання відбулося лише на 99,6%. В абсолютних показниках доходи у 2018 році збільшилися, порівняно з 2017 роком на 12,0%, разом з тим реально, з урахуванням індексу-дефлятора ВВП (1,154) вони зменшилися на 2,9%. В роботі проаналізовано рівень виконання податкових надходжень, в результаті чого встановлено, що протягом останніх п'яти років фактичні показники за місцевими податками та зборами перевищували заплановані, щодо загальних податкових надходжень, то починаючи з 2016 року спостерігається їх виконання, але рівень їх виконання погіршився: у 2018 році показник становив 101,2% проти 104,7% у попередньому 2017 році.

4. В роботі встановлено, що заплановані показники видатків місцевих бюджетів України у період 2014-2018рр. виконувалися на рівні в середньому 93,5% від плану, а розподіл їх протягом року є нерівномірним : найбільше видатків місцевих бюджетів здійснюється грудні місяці, що зумовлює необхідність якісного середньострокового бюджетного планування, насамперед капітальних видатків. Встановлено, що у період 2014-2018рр. відзначається тенденція до зменшення питомої ваги поточних видатків на користь капітальних: якщо у 2014 році питома вага поточних видатків становила 93,8% то у 2018 році – 84% від загального їх обсягу.

5. Встановлено, що у період 2014-2018рр. до 2018р. місцеві бюджети України виконувалися з профіцитом, у 2018 році місцеві бюджети виконані з дефіцитом у сумі 8 млрд 540,7 млн грн, що на 81,3% менше плану. Фінансування місцевих бюджетів здійснювалося переважно за рахунок залишку коштів на рахунках бюджетів і бюджетних установ та внутрішніх запозичень.

6. Встановлено, що у період 2016-2018рр. місцевий борг зріс, у тому числі у 2017 році на 3,0%, з якого внутрішній борг збільшився на 2,8%, зовнішній борг на 3,7%. У 2018 році місцевий борг збільшився на 20,5% в першу чергу, рахунок перевищення надходжень від запозичень над витратами на погашення місцевого боргу. Внутрішній борг місцевих бюджетів збільшився на 22,4% з них 8 млрд 976,1 млн грн – заборгованість за середньостроковими позиками, які надавалися місцевим бюджетам упродовж 2009 – 2014 років з єдиного казначейського рахунку, та 29,0 млн грн – заборгованість місцевих бюджетів Автономної Республіки Крим і Луганської області за позиками на покриття тимчасових касових розривів, наданими у 2014 році та не погашеними на 1 січня 2019 року. Зовнішній борг місцевих бюджетів збільшився у 2018 році на 14,2%.

7. За результатами аудиторських досліджень Державною аудиторською службою України встановлено, що найбільш типовими порушеннями при формуванні та використанні коштів місцевих бюджетів є: порушення строків затвердження місцевих бюджетів, не повна мобілізація усіх можливих джерел доходів місцевих бюджетів, внаслідок низької зацікавленості місцевих органів влади, що зумовлюється гарантованим отриманням коштів з державного бюджету (близько 50% від усіх доходів), не ефективне використання коштів, порушення законодавства при проведенні процедур закупівель, не ефективне використання земель, не вжиття заходів щодо скорочення обсягів податкового боргу, на фоні незабезпеченості у

коштах на заробітну плату, енергоносії, медикаменти, розміщення коштів на депозитах; не використання повною мірою субвенцій з державного бюджету: на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад, на здійснення заходів соціально-економічного розвитку окремих територій, на розвиток системи охорони здоров'я у сільській місцевості, медичної субвенції, на відшкодування вартості лікарських засобів для лікування окремих захворювань

8. Встановлено, що на сьогодні в сфері використання коштів місцевих бюджетів поширені такі характерні порушення, як нецільове, неправомірне і неефективне витрачання фінансових ресурсів. Впровадження в практику принципів результативності бюджетних витрат вимагає створення адекватних механізмів державного фінансового контролю, що дають змогу виявляти нераціональні способи використання грошових і матеріальних ресурсів.

9. Результати контролю за участю Державної казначейської служби України доводять як зростання кількості попереджених порушень бюджетного законодавства розпорядниками й одержувачами бюджетних коштів протягом 2016–2018 рр., так і обсягу попереджених порушень бюджетного законодавства. Чинний механізм відповідальності та застосування санкцій не справляють значного впливу на поліпшення ситуації у цій сфері. Так, частка бюджетних установ, у яких виявлено незаконні, нецільові витрати бюджетних коштів та недостачі, має постійну тенденцію до збільшення.

10. Встановлено особливу важливість попереднього контролю в процесі здійснення фінансового контролю органами державного казначейства: на стадії взяття або реєстрації зобов'язань, фінансових зобов'язань попереджуються більше 90% правопорушень. Отже, якщо органи державного фінансового контролю виконують превентивні перевірки періодично, то органи Казначейства України на попередній і поточній стадіях проводять суцільний і безперервний контроль за бюджетними коштами, що виводить його на новий якісний рівень.

11. Результати дослідження засвідчують, що поза контролем держави залишається низка ключових питань діяльності органів місцевого самоврядування, безпосередньо пов'язаних з планування бюджету та бюджетних програм і використанням комунальної власності. На сьогодні відсутній належний контроль за прийнятими органами місцевого самоврядування рішеннями та розпорядженнями у справах, що стосуються місцевого бюджету та змін до нього, який мав би систематичний характер. На етапі формування місцевих бюджетів такий контроль має здійснюватися з боку місцевих фінансових органів, а на етапі виконання – з боку державного органу фінансового контролю. Експертизу місцевих бюджетів проводять фінансові органи місцевих державних адміністрацій

12. До основних проблем державного фінансового контролю місцевих бюджетів в Україні слід віднести: фіскальний характер переважної більшості контрольних процедур; відсутність системного контролю: основним є подальший контроль, а процедури попереднього та поточного контролю є досить слабкими та неврегульованими; низький рівень дієвості механізму адміністративних стягнень: сума штрафу за нецільове або незаконне використання бюджетних коштів значно менша за обсяги бюджетних коштів, втрачених державою; зростання фінансових

порушень у сфері використання бюджетних коштів; неврегульованість діяльності та дублювання функцій суб'єктів фінансового контролю; переважання застарілих методів контролю: ревізії та перевірки, низький рівень охоплення контролем місцевих бюджетів з огляду на їх значну кількість та зростання їх ролі у перерозподільчому процесі держави та наданні суспільних послуг, відсутність законодавчого закріплення виконання державного фінансового контролю за плануванням бюджетних програм .

13. В роботі визначено основні напрями вдосконалення системи державного фінансового контролю місцевих бюджетів: необхідність проведення державного фінансового контролю із застосуванням аудиту ефективності, впровадження ризикоорієнтованого підходу до проведення дистанційного аудиту бюджетної ефективності, що спрямований на організацію фінансового контролю не за всіма об'єктами, а за найбільш ризикованими, розроблення методологічної та нормативно-правової основи аудиту ефективності, що передбачає прийняття Закону України «Про Державний фінансовий контроль»; створення внутрішнього державного аудиту в органах місцевої виконавчої влади, необхідність наділення органів державного фінансового контролю функцією перевірки планування бюджетних програм підбір та підготовка на належному науково-практичному рівні відповідних спеціалістів.

АНОТАЦІЯ

Березюк І.М. «Державний фінансовий контроль місцевих бюджетів».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «6.030508. Фінанси і кредит» за освітньою програмою «_____».
(назва освітньої програми) –

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти державного фінансового контролю місцевих бюджетів, а також практичні питання його організації та функціонування в Україні в умовах фінансової децентралізації.

Досліджено роль органів державного казначейства, Державної аудиторської служби України та Рахункової палати України при здійсненні державного фінансового контролю місцевих бюджетів України, проаналізовано стан місцевих бюджетів України, результати контрольної-перевірочної роботи місцевих бюджетів України у період 2014-2018рр..

Визначені проблемні питання державного фінансового контролю місцевих бюджетів України та запропоновано заходи його вдосконалення через подальше розширення проведення аудитів ефективності, розроблення єдиної методологічної бази їх проведення, створення внутрішнього державного фінансового контролю в органах місцевої виконавчої влади, вдосконалення фінансового контролю в сфері планування та прогнозування.

Ключові слова: державний фінансовий контроль, державний фінансовий аудит, місцеві бюджети, державна аудиторська служба, органи державного казначейства.

ANNOTATION

Berezyuk I.M. "State financial control of local budgets".

Qualifying work for obtaining an educational bachelor's degree in the specialty "6.030508. Finance and credit »

for the educational program«_____».

Odessa national economic university. – Odessa, 2019.

The theoretical aspects of the state financial control of local budgets, as well as practical questions of its organization and functioning in Ukraine in the conditions of financial decentralization are considered in the paper.

The role of the bodies of the State Treasury, the State Audit Office of Ukraine and the Accounting Chamber of Ukraine in carrying out the state financial control of local budgets of Ukraine is analyzed, the state of local budgets of Ukraine, the results of control and verification work of local budgets of Ukraine in the period 2014-2018 are analyzed.

The problems of state financial control of local budgets of Ukraine are identified and measures for its improvement have been proposed through further expansion of audits of efficiency, development of a unified methodological basis for their implementation, creation of internal state financial control in local executive authorities, improvement of financial control in the field of planning and forecasting.

Key words: state financial control, state financial audit, local budgets, state audit service, state treasury bodies.